

VIDANYTT

2019 VIDA OCH VÄXANDE VÄRDEN

#3

Alternativa trädslagsval

– lärk och douglasgran / sid 16

FRAS / sid 6

Hjältarna i skogen / sid 14

Inred med naturen / sid 8



Stabilt Vida redo för höstvindar på marknaden

Ett nytt skolår drar igång efter ett långt härligt sommarlov och många barn går tillbaka till sina föreningar som oftast drivs ideellt tack vare många eldsjälar. Att barn och ungdomar får tillgång till fysisk aktivitet genom föreningar är inte bara bra för välbefinnandet utan det låter dem också hitta en tillhörighet och ofta vänner för livet.



Foto: Martina Wärfeldt

Vi på Vida tycker att föreningslivet är så viktigt att vi varje år sponsrar cirka 100 föreningar och projekt. Allt från knatte till elit. En viktig aspekt i vårt engagemang är att vi anser att föreningslivet är ett sätt att hålla landsbygden levande.

Det har nu gått fyra månader sedan jag tog över tjänsten som koncernchef. Det har varit fyra intensiva månader. Då medarbetarna är Vidas viktigaste resurs beslutade jag mig tidigt för att träffa alla. Min första tid ägnade jag därför åt att besöka våra anläggningar, från Hästveda i söder till Nössemark i norr. Det har varit oerhört inspirerande och spännande möten. Det finns så mycket kunskap och engagemang hos våra anställda och jag är väldigt glad över att ha dem som mina kollegor.

En annan stor förändring som skett i Vida under året är att vi fick en ny delägare i form av kanadensiska Canfor. Integrationen tillsammans med dem har fortlöpt enligt plan och det är framförallt på marknadssidan som det finns omedelbara synergier. Vi jobbar nu med en mer gemensam marknadsplan för Nordamerika, Asien och Australien vilket gynnar bägge företagen. I det dagliga arbetet är det ingen skillnad på innan och efter Canfors

intåg. Vi driver Vida som tidigare, och för att tydligt poängtera detta har vi majoritet i Vidas nya styrelse.

I början på augusti rapporterade vi vårt resultat för årets sex första månader. Ett bra resultat som delvis översteg mina förväntningar. Det är framförallt sågverken som har levererat bra siffror tack vare höga försäljningspriser. Nu har dock marknaden ändrat sig kraftigt och det råder obalans mellan tillgång och efterfrågan. Hög produktion i Centraleuropa och Ryssland har lett till att försäljningspriserna faller rejält. Resultatmässigt kommer således resten av året att se annorlunda ut på grund av detta. Till de fallande priserna skall läggas en oro kring Brexit, då UK är Vidas största exportmarknad, samt det tilltagande handelskriget mellan USA och Kina som påverkar oss dagligen.

Som avslutning vill jag påminna er alla om att ta till vara på skogens tillgångar. För Vida är skogen så klart viktig då den förser våra sågverk med råvara. Men den är mer än så. Hösten står för dörren och skogen ändras dagligen. Från att ha varit skir och ljusgrön börjar den nu mer gå i röda, bruna och gula färger. Jag hoppas att du får möjlighet att ta dig ut till skogen för en stunds rekreation eller för att fylla en korg med svamp. Vad du än väljer att göra så skall vi vara stolta över vår svenska skog och dess fantastiska möjligheter.

ALVESTA 2019 08 26
Måns Johansson

Vida AB, Box 100, 342 21 Alvesta
Telefon: 0472-439 00

Publiceringsansvarig: Joanna Kron
Tryckeri: Grafiska Punkten
Text om inget annat anges: Joanna Kron och Mikaela Svensson/Vida
Grafisk form: www.black.se



Ny film om skogsbilvägar

Vida har tagit fram en film om skogsbilvägar. Gå in på vår hemsida www.vida.se eller scanna QR-koden för att ta del av den.

Höjda vägklass-avdrag från 1 aug 2019

När lastbilar inte kan köra in med sitt släp på skogsvägar utan måste lasta om virket från bil till släp medför det en kostnad för Vida.

Under många år har Vida inte tagit ut hela kostnaden av skogsägarna som vi får ersätta åkerierna med. Detsamma gäller avdraget för småtravar mindre än 10 m³fub som höjts till 600 kr.

För skogsnäringen är det kontraproduktivt att inte ta ut hela kostnaden då vägarnas standard är av högsta vikt för att industrin skall klara sin råvaruförsörjning året runt oavsett väder.

Vida höjer därför avdraget från den 1/8 2019 för vägar som inte klarar av bil + släp, från 15 kr/m³fub till 20 kr/m³fub för att stimulera åtgärder på enskilda vägnät. Då dessa avdrag inte motsvarar hela kostnaden som Vida ersätter åkerierna med är därför ytterligare ökning av avdraget att vänta redan hösten 2020.

Pengar placerade i vägbanken ökar värdet på hela din skogsfastighet.



På spåret med Vida

*Följ med på en tågresor mellan
två av Vidas sågverk*



Banan slingrar sig fram genom skogen.



Växling innan avgång i Alvesta.

Det är fredag vilket i vanlig ordning innebär att Vidas lok tillsammans med 19 vagnar ska köras från Alvesta till Vidas sågverk i Hjaltevad, Vida Bruza. Där ska virkespaket lastas för leverans vidare ut i världen. För Vida Bruzas del är det Danmark, USA och Holland som är huvudmarknader. Denna fredag får vi följa med tåget för att få en inblick i hur det ser ut och fungerar på spåret.

Efter uppstart av loket och växling i Alvesta får lokförare Wilma Jonasson klarsignal från tågklarare i Malmö att köra. Loket som tillsammans med 19 (tomma) vagnar mäter 287 meter, rullar försiktigt iväg. Klockan är 07:40 och tåget följer helt tidtabellen som är på minuten anpassad efter Vidas TMZ-lok som går i 100km/h.

Som lokförare gäller det att ständigt vara fokuserad, hålla blicken på spåret samt hålla uppsikt på gällande signaler och skyltar. När det plötsligt dyker upp ett rådjur på spåret är Wilma snabb med att trycka ner signalhornet och djuret



I Hjaltevad hjälper en truck till att bogsera vagnarna.



Längst med tågbanan i Hjaltevad hänger det fortfarande kvar en gammal telefon som förr kunde användas i nödlägen.

hinner hoppa undan i sista sekund. Efter någon kilometer har tåget nått en hastighet av 100 km/h och tåget kör stabilt fram på stambanan genom skogen.

Plötsligt börjar det tjuta i förarhytten. Det är tågets ATC (Automatic Train Control) som varnar för att tåget har överstigit den tillåtna hastigheten med 5 km/h. Överstiger farten mer än så bromsar loket av sig själv. Tågets ATC läser av sensorer i spåret för att förvarna och tala om för lokföraren när det t.ex. är dags att bromsa.

I Nässjö viker vi av från stambanan och tåget har nått ändstationen av System H och det är dags att byta tågnummer för att fortsätta vidare på System M. Medan System H är det mest förekommande banstystemet på större banor med ett automatiskt system som styr tågtrafiken med centrala tågklarare samt med tillgång till ATC, sköts tågtrafiken på banor med System M manuellt av lokala tågklarare. På denna enkelspåriga bana är det enbart ett tåg åt gången som får vistas mellan två stationer. Till skillnad från System H är det här inga säkerhetssignaler som skyddar på samma sätt då ATC inte finns tillgängligt där. När tåget rullar in på det nya spåret meddelar en signal att tåget är på banan och nästa signal kommer först ungefär 12 kilometer därefter. När ATCn slutat att fungera blir det av ännu större vikt att lokföraren har fokus på uppkommande skyltar och signaler.

Loket saktar ner till den nya maxhastigheten som gäller på sträckan, vilket för Vidas lok är 80 km/h. På skyltar står det siffror vilka anger antal kilometer från Nässjö, dvs antal kilometer in på sidospåret där tåget vikit av. Det kan bli användbart att veta om det sker något som behöver rapporteras. Vi passerar snart Eksjö där vi också lämnar banan där persontåg går, vilket inte minst märks på komforten då rälsens skarvar gör sig tydligt tillkänna. Tåget fortsätter att skaka fram, nu genom ännu tätare skog än tidigare.

Vi slingar oss fram i det småländska höglandet och en annan typ av terräng har tagit vid efter Nässjö och antalet backar tilltar. De skarpa kurvorna kommer allt tätare och friktionen mellan hjulen och rälsen skapar ett skrikande ljud. Det är ungefär samma ljud som uppstår när tåget börjar slira vid halka. Det börjar regna lätt vilket Wilma berättar kan innebära halka på spåret. Vegetation och smuts på rälsen luckras vid lättare regnfall upp men utan att spolas bort, vilket kan skapa en hal yta.

Det märks direkt hur skogen kommer närmre och under hösten när feta löv lägger sig på spåret uppstår det ibland så kallad *lövhal*. Tåget börjar då att slira vilket löses genom att sanda vid körning samt genom att lokföraren lägger på lite broms samtidigt som denne gasar. Lövhalka uppstår framför allt på spår med System M där



Ju närmre Hjaltevad vi kommer, desto mer vegetation tycks det bli på och längsmed spåret.

skogen ofta ligger nära intill spåret. Längs med större banor röjs- och trädsäkras det för att halka ska undvikas.

Väl framme i Hjaltevad vinkar den lokala tågklararen glatt när Vidas tåg rullar förbi och vi är snart framme vid Vidas sågverk i Hjaltevad, Vida Bruza. De mörka molnen på himmelen börja lätta och solen spricker fram. Signalen på spåret visar "snett höger" vilket innebär att det är Wilmas tur att styra banan och hon kan därmed påbörja växlingen. En truck kommer snabbt på plats för att hjälpa till att bogsera vagnarna. De tomma vagnarna byts ut mot fullastade och de tomma vagnarna läses i Hjaltevad fast genom att placera dem på Vidas egna spår och därefter växla om rälsen.

Efter ett toalettbesök hos tågklararen, som också ger klartecken med en gammeldags signalspade, vänder det lastade Vida-tåget för att köra tillbaka mot Alvesta. Nu med en totalvikt på 785 ton, 437 ton tyngre än på ditresan. Idag har vi tur då det även hinns med ett lunchstopp på ett närliggande gatukök i Eksjö. Detta under tiden som tåget väntar på grönt ljus för att få köra vidare.

På tillbakavägen kör vi genom ett soligt och vackert Småland, mot Karlshamn för leverans vidare ut i världen.

FRAS

Framtidens Skogsskötsel i södra Sverige

TEXT: PÄR FORNLING

FRAS är ett unikt gränsöverskridande forskningsprojekt. Förkortningen betyder Framtidens Skogsskötsel i södra Sverige – och det är precis vad det handlar om. Genom klassisk produktionsforskning, anpassad efter nya förutsättningar och möjligheter, tar forskare fram verktyg för att sköta skogen.

När skogsforskningen började i Alnarp för 30 år sedan var skogsnäringen i södra Sverige med och finansierade verksamheten. Efter att lantbruksuniversitetet flyttat skogsfakulteten till Umeå tyckte man verksamheten kom väl långt bort, därför drev man på för att för att få forskning med utgångspunkt från förutsättningarna i Götaland.

Resultatet blev Institutionen för Sydsvensk skogsvetenskap. På sätt och vis är FRAS en fortsättning på den traditionen, ett gemensamt krafttag för att ta vara på skogens möjligheter och nya utmaningar.

Det finns en hel del frågor att besvara.

– De nuvarande metoderna och råden för skötsel är oftast avsedda för trädslagsrena bestånd. Verkligheten ser sällan ut på det sättet, konstaterar Emma Holmström på SLU i Alnarp.

– Vi har ofta blandskogar, dessutom finns önskemål, och krav från certifieringen, att få in mer löv i barrskogen. En nyckelfråga är hur vi ska bruka den på ett bra och hållbart sätt. Förutsättningarna förändras också genom allt från ett ökat betestryck till ändrat klimat, fortsätter Emma.

Dessutom ändras förutsättningarna genom ny teknik, inte minst fjärranalys i form av allt från satelliter för laserscanning till drönare. Det ger möjligheter att kartlägga skogen på ett helt nytt sätt, ner till enskilda träd och delar av bestånd. Därmed ges verktyg för en mer varierad skötsel inom bestånden.

Det finns alltså flera angelägna frågor, vilket är bakgrunden till kraftsamlingen där många drar åt samma håll, både inom skogsnäringen och forskningen i södra Sverige, som för första gången samlas kring ett och samma projekt.

Skogforsk, SLU och Linnéuniversitetet driver FRAS tillsammans. De lotsar sex doktorander som fördjupar sig i framtidsfrågor. Resultaten är naturligtvis viktiga i sig, men det handlar också om att utbilda en ny generation forskare inom skogsskötsel med kunskap om praktisk skogsskötsel och en förståelse för ekologiska processer.

Arbetet leds av en trio besående av:

- Emma Holmström på SLUs institution för sydsvensk skogsforskning i Alnarp
- Karin Hjelm, Skogforsk i Svalöv
- Erika Olofsson, Linnéuniversitetet i Växjö

– Det är ett väldigt bra och stimulerande samarbete mellan oss, Skogforsk och Linnéuniversitetet. Vi kompletterar varandra väl och det leder säkert till fler gemensamma projekt både inom forskning och utbildning, konstaterar Emma Holmström.

Programmet drivs i nära samverkan med företag och skogliga aktörer som medverkar genom en ledningsgrupp och en referensgrupp. Dessutom bidrar de ekonomiskt till projektet och Vida är en av finansiärerna.

– Vi har många gemensamma frågor i södra Sverige och det känns bra att göra något tillsammans. Det har varit en livlig debatt om miljö och biologisk mångfald, vilket naturligtvis är viktigt. Men produktionen i skogsbruket är ändå motorn, både för ekonomin och för miljön. Vi behöver ett produktivt och aktivt skogsbruk för att mota klimatförändringen och för att få fram råvara till miljövänliga produkter i trä. Förutsättningarna förändras och ny kunskap kommer. Föryngringarna kan bli bättre, röjning och annan skogsvård släpar efter och kan vi hitta metoder för lönsammare skötsel av blandskogarna är mycket vunnit. Nu är det viktigt att resultaten kommer ut till skogsägarna och gör nytta. Där kan vi alla bidra och vi på Vida ska göra vad vi kan för att öka kunskapen och ta vara på de många möjligheterna, säger Jörgen Henriksson, Vd för Vida Skog.

När FRAS nu börjar närma sig halvtid kommer allt fler resultat fram, som presenteras löpande. Programmet började hösten 2017 med en workshop på Tönnersjöheden om gallring, därefter har man haft konferenser och exkursioner på flera olika teman; Skötsel av björk, föryngring av gran och tall, ökad precision och större variation, skogsskötsel och virkeskvalitet.

Projekten som doktoranderna arbetar med är:

1) Föryngring av tall i södra Sverige.

Mikolaj Lula undersöker effektiva sätt att föryngra tall. Naturlig föryngring jämförs med plantering och sådd. Även markberedningsytor, planttyper och plantering på hyggen av olika åldrar undersöks.

2) Smarta föryngringar.

Per Nordin har som mål att hitta metoder för att effektivisera föryngringsarbetet. Med hjälp av nya datakällor som vattenkartor och digitala terrängmodeller kan metoderna varieras inom hygget.

3) Røjningsmodeller för variationsrikt skogsbruk.

Mostarin Ara undersöker røjningsstrategier för både trädslagsrena bestånd och blandskogar. Betydelsen av trädens rumsliga fördelning inom och mellan trädslag, samt røjningsstrategier som gynnar tillväxt för trädslag som rönn, asp, sälg och ek, undersöks också.

4) Gallring och naturhänsyn.

Delphine Lariviere studerar förstagallring i bestånd där generell hänsyn tidigare har tagits vid föryngring och røjning. Även rekommendationer för gallring i blandskog och bestånd med kombinerade mål studeras.

5) Effektivare beståndsbehandling.

Magnus Persson undersöker hur gallringens genomförande kan varieras inom bestånd beroende på skillnader i ståndort och beståndsstruktur. Nya datakällor som drönarfotografering används i planeringen av gallringarna.

6) Skötsel och virkeskvalitet i blandbestånd.

Grace Jones fokuserar på lövträdens produktion och virkeskvalitet i blandskog. Syftet är att öka kunskapen om virkeskvalitet i blandbestånd av gran och björk i södra Sverige.



Delphine Lariviere forskar på hur den generella hänsynen som lämnas vid avverkningar ska tillvaratas på längre sikt i kommande trädgenerationer. I en tät gallringsskog med gran kan den ursprungliga hänsynen vara svår att upptäcka av den som kör skördaren. En av flera metoder som testas är att med hjälp av laserscanning få in hänsynen på kartorna som vägleder skördarföraren. Nästa fråga är hur den ska skötas. De första resultaten visar betydelsen av att frihugga de ekar som lämnas för att vara evighetsträd.



Mostarin Ara har utvärderat resultat från förbandsförsök. De visar att den rumsliga fördelningen av plantor på ett hygge inte har så stor betydelse. Traditionellt används kvadratiska förband, 2 x 2 meter mellan plantorna men det visade sig att varken volymproduktionen eller diameterfördelningen påverkades av den rumsliga fördelningen, det viktiga är en bra planteringspunkt för plantan.



Grace Jones, forskar om kvalitetsegenskaper på björk. En anledning till björkens förhållandevis låga virkesvärde är att kvalitetsegenskaperna är ojämna. Målet är att ta fram björkar för vidare förädling med överlägsen stamform, densitet och styvhet. Utgångspunkten är björkar från Skogforsks förädlingsprogram. Projektet undersöker även egenskaper för att se om det går att producera virke som kan användas som byggmaterial genom att välja träd med fibervinkel och styvhet som kan möta branschens virkeskrav.



Programledningen består av Erika Olofsson från Linneuniversitetet, Emma Holmström, Lantbruksuniversitetet och Karin Hjelm, Skogforsk.



Mikolaj Lula arbetar för att hitta vägen till bättre föryngringar av tall. På försöksgården Tagel jämförs olika föryngringsmetoder. Förra årets extremt torra sommar var en utmaning, vilken gick hårt åt de naturligt föryngrade plantorna utan markberedning. På övriga försöksytor var överlevnaden betydligt bättre, inte minst tycks de förädlade plantorna gå bra. I försöket används ett nytt instrument för att löpande mäta fukt och temperatur i jorden.



Per Nordin undersöker hur vattenkartor, laserscanning och andra hjälpmedel kan ge bättre och smartare föryngringar. Teoretiskt sett skulle antalet planterade plantor kunna minskas med mer detaljerad information om hygget i planeringsfasen.

Inred med naturen

FOTO: REBECCA SIBNER

När höstmörkret lägger sig över vårt avlånga land och kvällarna blir svalare, flyttar vi in från altaner och uteplatser. Forskning visar att naturen har en positiv effekt på välbefinnande och hälsa, och vad är då bättre än att ta med sig naturen in? När vi dessutom lever i en värld med stor konsumtion bör hållbarhet stå i fokus och vi kan inreda våra hem med vad naturen har att erbjuda.

Genom att ta in skogen får vi lugnet och den ombonade värmen av naturmaterial, samtidigt som vi tar tillvara på moder jords gåvor. Att inreda med naturmaterial är särskilt lätt på hösten, när löven faller i vackra färger. Mossa, kottar och vackra grenar bildar de vackraste av dekorationer. Ta en härlig skogspromenad och plocka med dig det som inspirerar dig och passar i just ditt hem. Vi bad dekoratören Rebecca Sibner att för Vida Nyttis läsare visa inspiration på vackra sätt att exponera naturens detaljer.

1. Dukning

Här är möjligheterna oändliga. Börja med att grunda med stora partier som "bygger" i botten. T.ex. mossa, större blad och grenar. Tillsätt levande ljus (glöm inte att duscha mossan med jämna mellanrum för brandsäkerhetens skull) som ger lite olika höjder i din dukning. Till sist tillsätter du alla små detaljer: bär, löv, kottar, ekollon och så vidare. Endast fantasin sätter gränser. Variera efter säsong. Små kvistar av eklöv eller lingonris blir vackert vid varje servett eller placeringskort. Använd gärna vackra glas, bestick och servetter för att bryta den rustika känslan av alla skogens skatter.



2. Gör en krans

Även här är det bara att välja och vraka av vad man vill använda i sin krans. Häng den på ytterdörren, lägg den på en bricka eller varför inte som dekoration på väggen? Vill man ha en stadigare och tjockare krans så kan man använda sig av en halmstomme och fylla på med mossa, löv eller ris. Har man ingen stomme går det bra att göra en enklare variant med en bas av ståltråd. I kransen på bilden har vi klippt en lagom stor ring av ståltråd. Ta gärna ett par varv för mer stabilitet. Sedan har vi klippt till små "buketter" av eklöv och torkat gräs och bundit fast med tunnare bindtråd. Fortsätt tills hela ringen är full. Desto fler och stadigare "buketter", desto fylligare krans. Sedan är det fritt fram att fästa i kottar, ekollon, rönnbär eller vad man önskar. Efter ett tag torkar löven och dekorationerna, men kransen är lika vacker för det.



3. Stilleben

Ett smidigt sätt att exponera sina naturfynd är att göra ett stilleben. För att få ett renare uttryck med mer effekt av dekorationerna är det ofta bra att samla olika udda saker på en bricka eller ett fat. Tänk på att jobba med olika höjder för att få mer effekt, samt att ögat gillar att vila på ett ojämnt tal, gärna tre eller fem olika detaljer. Blanda även gärna upp naturmaterialen med klarglas, speglar och blankare metaller för att få en brytning. Istället för dyra snittblommor kan man gärna fylla vaser med kvistar från träd och buskar. Lätt att variera och snällt mot plånboken. Samma ljusstake och vas kan exempelvis se helt olika ut beroende på säsong och komposition. En av de starkaste trenderna i höstens inredning är torkade växter och naturtoner. Plocka grenar, blommor, gräs och vass. Torka gärna hängande uppochnar och använd sedan länge framöver. Endast fantasin sätter gränsen.



Välkommen till VidaVeckan

16–21 september

Den 16–21 september arrangerar vi ”VidaVeckan” som riktar sig till skogsägare, men också till dig som är nyfiken och intresserad av skog. Under VidaVeckan bjuder vi på ett fullspäckat program och här kan du se alla aktiviteter som veckan kommer att erbjuda.

16 september
Skogskväll i Hadderödje
(utanför Nye), kl. 17.30–21

Samarbete med OTM Energi på temat återinvestering av skogsinkomster. Dunbergs gallrar, MC-guiden visar fyrhjulingar och skogstillbehör. Vi bjuder på korv och kaffe.

16 september
Science City i Växjö, kl. 10-18
Kom och upplev teknik på Växjö konsert-hus. Evenemanget riktar sig främst till barn och ungdomar. I Vidas monter får du lära dig mer om skogens möjligheter och dess kraft för att lösa framtidens klimatutmaningar.

17 september
Öppet hus, sågen i Tranemo,
kl. 16–20

Rundvandring på Vida Tranemo. Skog & Lantbruk, Handelsbanken och en plantskola finns på plats.

17 september
Skogskväll på Bråbogården,
Bråbo kl. 18

Biometria informerar om den nya klassningen av massaved. Vi bjuder på kaffe och fralla. Anmälan krävs.

18 september
Kyrkeby bränneri, kl. 9
Rundvandring där du får se hur ett bränneri fungerar. Vi bjuder på mat. Begränsat antal platser, anmälan krävs.

18 september
Skogskväll i Värnamo, kl. 16–19

Vida öppnar nytt kontor i Värnamo på Silkesvägen 19 och det hålls en skogskväll vid kontoret. Information om massaveds-klassning samt entreprenörer på plats. Vi bjuder på korv och kaffe.

18 september
Öppet Hus på Vida Building i
Växjö, kl. 16–19

Se hur vi fabriksbygger framtidens boende på Hjalmar Petris väg 50. Vi kommer att ha ett fint erbjudande på ”Villa Hästveda”. Vi bjuder på kaffe och bullar.

18 september
Bussresa till Nössemark, kl. 06

Bussen åker från Mölltorp via Marie-stad, Götene och Lidköping. Vi bjuder på fika och lunch. Begränsat antal platser, anmälan krävs.

18 september
Pubkväll i Vårgårda, kl 19-21

Vida Skogs Vd Jörgen Henriksson kommer och berättar om Vida. Begränsat antal platser, anmälan krävs.

19 september
Skogsdag Hulan, Linderås,
kl. 13–16

Slutavverkningsskördare från Berg-feldts Skogsentreprenad på plats. Övriga utställare är Länsförsäkringar Jönköping, Svenska Skogsplantor och Linderås Lantteknik. Vi bjuder på korv och dricka.

19 september
Skjutning på älgbana,
Slattesmåla skjutbana mellan
Ryd och Fridafors, kl. 15–18

Vida håller med ammunition, Sparbanken Eken bjuder på kaffe och korv. Anmälan krävs för skyttet men välkommen att bara ta en fika.

20 september
Fisketur med Rååbåtarna,
kl. 8–12

Det bjuds på frukost, korv med bröd och redskapshyra. Begränsat antal platser, anmälan krävs.

20 september
Sågverksdag, sågen i Hjaltevad,
kl. 13–16

Fokus på aptering av granbarkborreskog och de nya massavedsbestämmelserna.

20 september
Skogskväll på Johannishus Gods,
kl. 14

Hur kan man driva skogsgårdar i framtiden. Klimatförändringar, alternativa inkomstkällor, alternativa trädslag m.m. Enklare förtäring. Begränsat antal platser, anmälan krävs.

21 september
Veteranmaskindagen i Dalskog,
kl. 10-17
Aktiviteten hålls i Källhults bygdegård. Vida Skog deltar.

21 september
Öppet hus på Vida Hestra,
kl 10-14

Vida Hestra fyller 100 år! Rundvandring, utställning av Vidas entreprenörer, fika, tipspromenad för både stora och små m.m.

För mer information besök
www.vida.se

Klöver över



Nr 29

EN ARTIKLESERIE OM HUR DU KAN ÖKA VÄRDET PÅ DIN SKOGSFÄSTIGHET

Skog i Aktiebolag

sökte neutralisera skillnaderna mellan aktiebolag och enskild firma finns många olikheter.

Ett aktiebolag får under innehavstiden göra skogs-avdrag med högst 25 % av skogens anskaffnings-värde. För fysisk person är motsvarande värde 50 %. Skogsavdragsutrymmet för ett aktiebolag är således bara hälften av vad en fysisk person erhåller vid förvärvet. Aktiebolag kan heller inte nyttja så kallat rationaliseringsavdrag.

Reglerna om skogskonto avser endast fysisk person och aktiebolag kan därför inte sätta in pengar på skogskonto.

Många kostnader för avgifter och tjänster tenderar att vara högre för aktiebolag, t.ex. stämpelskatten som vid köp av fastighet är 4,25 % för aktiebolag medan den är 1,5 % för fysiska personer.

I praktiken har aktiebolag ofta högre direkt-avkastning än jord och skogsfastigheter. Bolaget bygger därför ofta lättare upp ett kapital att handla för t.ex. köpa en skogsfastighet.

Två pris marknad

Utbudet av skogsfastigheter som kan köpas av aktiebolag är begränsat. Dels på grund av jord-förvärvslagen och dels på grund av att fastigheter som redan ägs av aktiebolag sällan kommer ut till försäljning utan handeln sker istället med aktierna.

Aktiebolag utgör en stark köparkrets när de har möjlighet att förvärva en jord och skogsfastighet. Det finns därför en relativt stor efterfrågan på skogsfastigheter som går att köpa av aktiebolag. Priset på dessa fastigheter får ofta ett högre pris än fysiska personers fastigheter som säljs. Inte sällan avsevärt högre pris. Det uppstår en två pris marknad beroende på vem säljaren är. Fastigheter som redan ägs av aktiebolag säljs därför sällan till privatpersoner, eftersom marknadsvärdet i praktiken sjunker.



Bernt Fransson, Skog och Lantbruk i Sverige AB, tel. 070-39 69 720

Leta skogsfastigheter med juridisk ägare

Arv är undantagen från jordförvärvslagen. Personer som testamenterat sin kvarlåtenskap till juridiska personer, där en lantbruksenhet ingår, kopplar delvis loss fastigheten från systemet med förvärvstillstånd. En juridisk person som köper en sådan fastighet behöver inte förvärvstillstånd förutsatt att fastigheten inte ligger inom glesbygds-område eller omarronderingsområde. Inte sällan rör det sig om välgörenhetsorganisationer, kyrkor, föreningar m.fl. som på detta vis erhåller lantbruksegendomar. När de i sin tur säljer lantbruks-enheten kan t.ex. ett aktiebolag ofta köpa den utan att aktiebolaget behöver förvärvstillstånd. Det kräver lite arbete men det kan vara mödan värt att kontrollera ägandeformen för de fastigheter som bjuds ut på öppna marknaden om du är intresserad av att köpa en skogsfastighet i ditt aktiebolag.

Glesbygdsområde: Område, ofta församling, som Länsstyrelsen angivit där det är särskilt viktigt att lantbruksegendomen förvärfvas av någon för bosättning eller för sysselsättning på orten.

Omarronderingsområde: Område som Läns-styrelsen angivit som område med starkt splittrad ägo struktur. Område där det är samhällsekonomiskt motiverat att sammanslagning av fastigheter till mer rationella enheter sker.

Rapport från marknaden

TEXT: KARL-JOHAN LÖWENADLER

Stabil förbrukning men hög produktion

Sågverken i Europa ligger på en historiskt hög produktion som inte står i paritet med användningen på Vidas stora marknader. Detta leder till att utbud och efterfrågan inte riktigt harmonierar. Dock ligger användningen av våra sågade produkter på en stabil nivå i Västeuropa.

Det är snart dags för nästa Bexit-försök och flera producenter har fortsatt för stora lager i UK och det är hård konkurrens om volymerna. Jag tror inte köpare och producenter kommer att sätta sig i samma sits som i våras. Då köptes stora extravolymer för att försäkra sig mot eventuella brister som kunde orsakas av en hård Brexit. Detta borde innebära att vi ser ett relativt normalt sista kvartal med tanke på volymerna.

Norden

I Danmark råder en stabil förbrukning och Vida har ökat sina marknadsandelar jämfört mot 2018. Det känns stabilt och jag tror att det kommer att fortsätta i samma takt resten av året. Vida har haft en bra vår och sommar på den svenska marknaden. Vi känner en viss oro framförallt inom nybyggnation, medan bygghandeln hittills har överträffat våra förväntningar.

Mellanöstern/Nordafrika

Egypten som är den stora marknaden i Nordafrika kämpar med stora lager och dåliga prisnivåer. Mellanöstern är inte vad den har varit, anledningen är oroligheterna i Syrien och kriget i Yemen som håller tillbaka många investeringar i denna region.

Asien

Denna region drabbas hårt av handelskriget mellan USA och Kina. Kina kommer inte att få fart på konsumtionen innan dessa parter hittar ett långsiktigt avtal.

Australien

I Australien är det låga priser och ett fortsatt stort utbud på marknaden. Lagernivåerna i Australien måste ned ytterligare innan vi ser någon förbättring prismässigt. Min bedömning är att det kommer att dröja till 2020 innan vi eventuellt kan få en positiv utveckling här.



Ny klassning av massaved, prima/sekunda från 1/9-2019

Ett mycket stort förändringsarbete har pågått för att förenkla mätningen av massaved. Gårdagens system med att försöka ange vrakorsaker i travarna har inte alltid varit så lätt då mätaren inte ser alla ingående bitar. Kontrollerna på redan mätta travar har påvisat att det finns betydligt mer vrak i dessa som den ordinarie mätaren inte sett. Därför har man i mellan- och norra Sverige kollektivomräknat volymerna för att i efterhand sätta en vrakandel. Det är många som haft synpunkter på detta förfarande varför det är bra att vi lämnar det bakom oss.

Med allt mer massaved som mäts i bilder har inte vrakuttaget blivit enklare, varför branschen har tagit fram en mätning som bygger mer på det man har lättare att se när man bedömer travarnas kvalitet. Travarna bedöms därför efter kvalitéerna prima, sekunda eller utskott. En stor fördel är att skogsägaren får betalt för hela volymen utan några avdrag.

Torrstockar, fel träslag och övergrova stockar bedöms mycket hårdare med följden att hela traven nedklassas till utskott om dess gränser överskrider toleransen. Däremot har övriga fel fått mindre betydelse.

Rötan bedöms utifrån hela stuvens ingående stockarea. Det får finnas upp till 5% rötyta i prima massaved och i sekunda får det finnas upp till 25%. Det innebär att det kan vara bitar som är rötade till 100% i stuvén, bara inte den totala rötytan överstiger 25%. Det borde innebära att en viss del av dessa bitar, som tidigare lagts i energiveden, kan duga som massaved idag. Det gäller framförallt om det är en låg andel rötade bitar t.ex. vid hög tallandel.

Vida har utarbetat ett sätt att optimera andelen prima genom att koncentrera de mest rötade bitarna till en ände på massavedstraven. Om vi hade spridit alla grova röt-skadade bitar i hela traven nedan finns risk att alla stuvvar blir sekunda med förlust för skogsägaren.



Jeanette och Elin vann storvinsten på Instagram

Under ett par veckor i våras genomförde vi på Instagramkontot @VidaStallstro tävlingen som blev en succé hos hästintresserade. Vinsten var den unika upplevelsen att ta hand om hästar i den absoluta världseliten på Grevlundagården. Vann gjorde Jeanette Gruvander och hennes dotter Elin som under en dag i juni begav sig till Österlen för att besöka gården.

06:30 var Jeanette och Elin på plats på Grevlundagården. Det var början på en dag som de skulle se tillbaka på med ett leende på läpparna. Dagen blev solig och varm men det hindrade inte stalltjänsten från att pågå i full fart i vanlig ordning. Under dagen fick vinnarna självklart testa att mocka och strö boxar med Vida Stallströ. De lärde sig tricket att skyffla spånet upp mot väggarna. På så sätt rullar "bollarna" ner och fram samtidigt som bädden luftas.

Fortsatt under dagen fick de hjälpa hästkötarna med diverse uppgifter men fick också chansen som att se Peder Fredricson hoppträna och fick slutligen lära sig att "natta hästar". Under en lunch tillsammans med gårdens ägare Lisen Bratt Fredricson och Peder Fredricson fick Jeanette och Elin en exklusiv pratstund med paret.

– Jag trodde inte att vi skulle få göra så mycket som vi fick, framför allt trodde jag inte att vi skulle få hantera hästarna, berättar Jeanette.
– De behandlade oss som att vi var nya på jobbet och vi fick ett mycket gott bemötande av alla på gården, fortsätter Elin.

Följ @VidaStallstro på Instagram du också för att ta del av spännande tävlingar, stalltips, nyheter och mycket annat!

Något för alla smaker på SkogsElmia

SkogsElmia lockade många besökare, bjöd på strålende sol och vi vill nu ta tillfället i akt och tacka alla som besökte oss i vår monter!

Vidas monter välkomnade besökare att ta en paus i vår egenbyggda modul. Modulen byggdes av Vidas husfabrik, Vida Building, och blev förutom ett trevligt inslag i den skogliga miljön också ett tillfälle att visa upp en av slutprodukterna från skogsägarnas timmer. Nyfikna skogsägare fick chans att ställa frågor om Vida Buildings byggsatser av prefabricerade byggelement. Det är en optimal byggmetod för husbyggen som man vill ska smälta in i natur och omgivande bebyggelse, exempelvis på en gård eller skogsfastighet. Vida Hästveda blev i synnerhet en intressant huslösning då det är ett hus skapat för den lilla familjen och är en passande bostadslösning vid generationsskifte.

Hjärtligt tack till alla besökare!



I monter fanns 1 kubik granvirke utplacerad samt mängden virke, cellulosafilis, sågspån och kutterspån det genererar. Skogsägare kunde därmed se hur mycket plank och brädor det utvinns i praktiken.

Vidas öl som tagits fram exklusivt till SkogsElmia gick, tillsammans med ost- och korvbitar, åt som smör i solskén.

Hjältarna i skogen

– hundar som hittar angreppen

Ett kort kommando och en hint av belöningen tennisbollen är allt som behövs för att bakborrehunden Aska ska veta vad hon förväntas göra. Sekunden senare har hunden sprungit in i skogen med en nos som jobbar febrilt för att leta upp träd som blivit angripna av granbarkborre.

Att lokalisera granar som nyligen blivit angripna av granbarkborrar med hjälp av hund har blivit en metod som fått allt mer uppmärksamhet. Tack vare luktsinnet kan hundarna söka av större områden på kortare tid än vad människor klarar med synen. När Vida Nyttis utsände möter upp Annette Johansson och hennes hundar vid SLUs försökspark i Asa utanför Lammhult hörs direkt skall från bilen. Hundarna är ivriga att komma ut i skogen och göra sitt jobb att hitta angreppen.

Idén som blev ett helt företag

Idén med barkborrehundar väcktes 2007. Annettes dåvarande räddnings- och tävlingshund Meja fick en höftledsprotes och blev därmed klassad som dopad. Då Meja varken fick fortsätta tjänstgöra eller tävla behövde hon en ny sysselsättning. Stormarna Gudrun och Per hade satt sina spår med stora angrepp av granbarkborre som följd och en tanke väcktes hos matte Annette – varför inte använda hundar till att söka upp barkborreangripna granar? Sagt och gjort var försöket igång och Meja lärde sig att känna igen doften av en syntetisk variant av feromoner (doftsignalen från granbarkborre). Spänningen var stor när det senare var dags att testa doften i en riktig miljö. Skulle idén och experimentet fungera eller inte? Det visade sig bli ett lyckat försök och Meja blev, så vitt det är

känt, världens första barkborrehund. Idag driver Annette företaget SnifferDogs Sweden tillsammans med sina fyra barkborrehundar som får turas om att söka efter angrepp.

Barkborresök med hund

Information om beståndet som skogsägaren vill ha undersök, t.ex. genom en skogsbruksplan, är allt som behövs för att Annette och hennes hundar ska kunna göra sitt jobb. Råder det perfekta förutsättningar kan en hund känna doften av angripen gran på hela 180 meter men i normala förhållanden uppfattas doften på cirka 50–100 meter, berättar Annette. Hundarna söker igenom ungefär 5–10 hektar/timme och Annette låter hundarna turas om med tjänstgöringen. Sökningen sker genom att hunden springer fritt och markerar det angripna trädet, genom att t.ex. sätta sig vid trädet eller börjar skälla. Finns träden i en dunge kommer hunden troligen känna det som en doftkälla.

Bäst lämpade att hitta barkborreangrepp är brukshundar såsom vallhundar eller retrivers. Skulle det inte vara för jakthundars intresse för vild djur skulle de troligen också passa bra till ändamålet, säger Anette. För att hundarna vidare ska bli duktiga på barkborresök är det viktigt att vara försiktig med dofter och inte lära dem att söka efter andra dofter som finns i skogen.

Doften av kantareller bör alltså inte barkborrehundar lära sig men däremot går t.ex. vägglöss bra eftersom de hittas i en annan miljö.

Utbildar och söker

Förutom sin verksamhet med egna barkborrehundar utbildar Annette i diverse ämnen där hundens luktsinne står i fokus. Annette utbildar också i barkborresök med hund då det finns utrymme för fler aktörer eftersom efterfrågan är stor på att hitta barkborreangripna granar landet över. Den främsta svårigheten är inte att lära hunden att känna igen doften, berättar Annette. Svårigheterna är snarare själva söktekniken med hund, att hunden har motivationen och uthålligheten om krävs samt att hundföraren måste ha tillräckligt med kunskap om granbarkborre och dess angrepp.

Under sommaren är det uteslutande barkborresök som upptar Annettes tid medan hon under vintern främst sysselsätter sig med kursverksamheten. Det finns en svårighet med att i förväg planera in exakta datum för barkborresök eftersom söken måste anpassas till granbarkborrens svärmningar. På grund av fjolårets värme och torka är det många, framför allt privata skogsägare, som kontaktar Annette och behöver hjälp med att lokalisera granbarkborrarna i år. Årets angrepp har också skilt sig åt mot vad



Barkborrehunden Aska vet att hon kommer få bita i tennisbollen när hon har hittat ett barkborreangripet träd och tar här ett språng iväg för att börja leta.



Aska sätter sig för att markera att hon har hittat en barkborreangripen gran.



Annette skär bort en bit av barken och mycket riktigt var granen angripen.



Äntligen får Aska bita i tennisbollen!



Annette tidigare har erfarit, vilket har krävt att angrepp behövt lokaliseras många gånger om.

– I år har det skett något som jag aldrig tidigare har varit med om – barkborrarna flög i våras ut i tre omgångar vilket har inneburit att skogsägare behövt leta efter angreppen i princip varje vecka.

Fortlöpande angreppsproblematik men hopp om framtiden

Annette kan inte se något definitivt slut på angreppen av granbarkborre. På grund av ett varmare klimat menar hon att vi framöver kan räkna med större angrepp än vad vi tidigare har varit vana vid. Hon berättar att det främst är äldre granskog som drabbas av barkborreangrepp medan angreppsmängden är avsevärt färre i blandskog.

– Granbarkborren är som en naturkatastrof. Skadorna från granbarkborren blev under förra året till och med större än skademängden från bränderna likväl som att bekämpningsområdet nu är större än efter stormarna Gudrun och Per.

Annette råder skogsägare att lokalisera angreppen så fort som möjligt. Hittas ”röda” granar eller granar utan bark så är granbarkborrarna troligtvis inte längre kvar, däremot är sannolikheten stor att de istället har flyttat till närliggande granar! Vidare råder hon till att inte ge upp bara för att midsommar har passerats utan leta in i september. Efter semestern kan det vara enklare att få ut virket ur skogen och det råder inte samma tidsnöd som före semestern.

Annette samarbetar med flera aktörer och forskare och metoden att använda hund för att lokalisera granbarkborre börjar sprida sig i Europa då det råder problem med angrepp även där.

På försöksparken i Asa forskas det om hur granbarkborrens naturliga fiende, styltflugan, kan få stopp på barkborreutbrotten. Styltflugan äter barkborrens larver och kan vara en effektiv metod för att få stopp på utbrotten. Ett slutligt tips som Annette ger är att ta hjälp av hundarnas skarpa luktsinne för att lokalisera och få bukt med angreppen.

– Upplärda hundarna hittar nyligen angripna granar som inte hittas med blotta ögat genom sök och plockmetoden, avslutar Annette.

Håll dig uppdaterad om barkborreläget på vår hemsida, www.vida.se.

Alternativa trädslagsval – lärk och douglasgran

TEXT: ULF JOHANSSON

Många skogsägare i södra Sverige har under 2018 och 2019 drabbats av angrepp av granbarkborre. Angreppen har främst skett i medelålders och äldre granskogar. En starkt bidragande orsak till angreppen är att trädens vitalitet varit nedsatt efter den långvariga torkperioden under sommaren 2018.

Påfallande ofta har granskog på torra marker drabbats av barkborreangrepp. Många skogsägare har på grund av angreppen tvingats att avverka hela bestånd. Efter sådana avverkningsinsatser inställer sig frågan om vilket trädslag man skall välja för att minska framtida risker för insektsangrepp. I två artiklar granskar vi trädslagsvalet i ett ståndortsanpassat skogsbruk. Detta är den andra artikeln där vi tittar på några exempel på alternativa trädslag.

Svenskt skogsbruk är starkt dominerat av tall och gran. Att vi har få inhemska barrträdslag i vårt skogsbruk gör att skogsägare sedan lång tid intresserat sig för utländska trädslag. Frö och plantor av utländska trädslag har tagits hem till Sverige och testats på svenska marker. De flesta av dessa har misslyckats på grund av t.ex. olämpliga klimat- eller markförhållanden. Ett antal trädslag har emellertid lyckats så pass väl att det stimulerat intresset för fortsatt odling.

Det enda utländska trädslag som storskaligt introducerats i svenskt skogsbruk är contortatall i mellersta och norra Sverige. I södra Sverige finns ingen storskalig odling av något utländskt trädslag. Bland de trädslag som prövats i Sydsverige är emellertid olika lärkarter det hittills vanligaste valet. Douglasgran odlas storskaligt på många håll i Centraleuropa men har inte rönt något stort intresse bland svenska skogsägare och odlingen sker bara på mycket begränsade arealer.

Motiv för utländska trädslag

Motiven till ett intresse för utländska trädslag kan vara flera och troligen variera mellan olika

skogsägare. Riskspridning kan vara ett motiv, t.ex. trädslag med lägre risk för skador av stormfällning eller rotröta. Eller som i det nu aktuella fallet med angrepp av granbarkborre i granskog, att söka ett alternativt trädslag som passar bättre på svagare marker och därigenom minska risken för att torkstress kan leda till angrepp av granbarkborre. Ett annat motiv kan vara att sträva efter ett mera varierat skogsbruk med fler produktionssträdslag. Ytterligare motiv kan vara att odla trädslag med annorlunda virkesegenskaper som kan ge nya möjligheter att förädla råvara till

Odling av utländska trädslag på svenska skogsmarker innebär både möjligheter och faror, kommenterar Ulf Johansson på Tönnersjöhedens försökspark, SLU. I möjligheterna ligger bland annat riskspridning med fler trädslag, medan farorna kan vara skador i form av t ex svamp och insekter. Det är därför angeläget att utländska trädslags odlingsvärde testas i både långsiktigt kontrollerad försöksverksamhet och i praktiskt skogsbruk.

nya produkter. Experimentlusta kan säkert också hos en del skogsägare vara en anledning till ett intresse för utländska trädslag.

Lärk

Dokumenterad odling av lärk i södra Sverige har pågått i flera hundra år. Lärk är också ett stort och viktigt inslag i skogsbruk i andra delar av Europa. I södra Sverige har främst lärkarter från Europa och Japan odlats, medan sibirisk lärk varit vanligast i norra Sverige. I södra Sverige har lärk främst odlats på bördiga marker i gynnsamma klimatlägen. Mycket talar emellertid för att lärken har ett bredare ståndortsregister än så. Odling av lärk på ”mellanmarker” och rena tallmarker visar ofta en påfallande god ungdomsutveckling med en snabbare tillväxtstart än tall och gran. Kunskaperna om lärkens långsiktiga produktion på svagare marker är dock begränsade. Liksom tall och gran drabbas lärk av viltskador, men snabb ungdomstillväxt gör att lärken fortare växer förbi en kritisk betningshöjd. Betade lärkplantor skjuter också nya skott som ”reparerar” skadorna.

Douglasgran

Erfarenheter av douglasgran i södra Sverige begränsar sig främst till odling av kustprovenienser på bördiga marker. Från dessa finns exempel på lyckade bestånd med hög produktion. Det finns emellertid även gott om exempel på misslyckanden, där douglasgran bestånd drabbats av skador av t.ex. frost och svamp. Det behövs därför mer kunskap om odling av douglasgran, både gällande proveniensval och skötselmetoder. En del faktorer talar dock för att douglasgran kan odlas även på svagare marker än vad man traditionellt har

” – Tall och gran är och förblir skogsbrukets primära trädslagsval i södra Sverige, varför utländska trädslag bara kan bli marginella komplement i liten skala, framhåller Ulrik Lundquist på Vida Skog.

– Om du som skogsägare är nyfiken på att testa ett utländskt trädslag så konsultera din skoglige rådgivare på Vida, avslutar Ulrik.

ansett. Sålunda kan douglasgran av rätt härkomst odlas på svagare marker längre norrut i landet. Det finns även lyckade exempel på etablering av unga bestånd på svagare marker i kärvt klimat i Sydsverige. Den långsiktiga produktionsförmågan i dessa bestånd är dock ofullständigt känd.

Klimatförändringar

Ett förändrat klimat framhålls ibland som ett skäl till att satsa på utländska trädslag. Mycket vad gäller klimatförändringar är emellertid okänt, t ex hur klimatet kan ändras och vad konsekvenserna av detta kan bli. Det blir därför svårt att idag anpassa sitt trädslagsval till ett framtida klimat.

Olika strategier kan istället vara möjliga. Man kan vänta med att välja nya trädslag tills klimatförändringar är ett faktum och konsekvenser är kända. Eller så kan man redan idag börja att plantera utländska trädslag för att vinna nya kunskaper och erfarenheter, så att man senare kan anpassa sitt agerande därefter. Den senare strategin kräver emellertid planteringar i ganska stor skala eftersom många ekosystemtjänster måste utvärderas, t.ex. effekter på flora/fauna eller rekreativvärden.

Praktisk tillämpning

Plantering av lärk kan göras med samma metoder som för tall och gran. Ofta planterar man något färre plantor per ha jämfört med gran på samma mark.

Douglasgran är mycket frostkänslig i ungdomsstadiet. Det är därför på många ståndorter lämpligt att använda någon form av låg- eller högskärm.

Lärk och douglasgran planteras bara på små arealer i Sydsverige. Plantproduktionen är därför mycket begränsad. Den som vill ”experimentera” med dessa trädslag bör försäkra sig om att plantor finns att tillgå.

Användning av utländska trädslag är omgärdat av restriktioner i skogsvårdslagen och planteringar större än 0,5 ha skall anmälas till skogsstyrelsen.

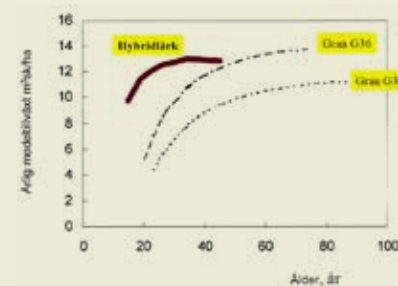
Lärk

Det finns ett stort antal lärkarter i världen. I sydsvenskt skogsbruk används idag främst en hybrid mellan europeisk och japansk lärk. Lärken är ett utpräglat pionjärträdslag med snabb ungdomstillväxt, stort ljusbehov och tidig tillväxt kulmination. Lärkbestånd bör röjas och gallras tidigt och hårt. Omloppstiden kan vara kortare än hos tall och gran (Figur 1). Veden har hög densitet och kärnveden är rötbeständig. Lärk kan drabbas av skador av vilt, frost och rotröta.

Douglasgran

Det naturliga utbredningsområdet finns i västra Nordamerika där den växer både i kusttrakter och i inlandet. I ungdomen är douglasgran ett sekundärträdslag men kräver efterhand mera ljus för god tillväxt. Unga bestånd drabbas lätt av frostskaador varför en skärm kan förbättra etableringen. Ibland förespråkas en blandning av douglasgran med t ex gran eller lärk. Volymproduktionen kan vara högre än gran på bättre marker medan produktionen på svagare marker är sämre belagd. Vedegenskaperna kännetecknas av god formstabilitet, hög densitet och rötbeständig kärnved. Douglasgran kan drabbas av skador av t.ex. vilt, frost och skyttesvampar.

Figur 1: Tillväxtmönster för hybridlärk och gran



Ordlista

Proviens
härkomst

Pionjärträdslag
ljusträdslag som invaderar kal mark, har höga ljuskrav, dålig förmåga att tåla trängsel, växer på näringsmässigt svaga marker och har snabb ungdomstillväxt.

Sekundärträdslag
skuggträdslag som kan etableras i slutna skog, är skuggtåliga, tål trängsel, ofta skadas av frost, kan växa i tät bestånd och växer långsamt i ungdomen.

Ståndort
växtplats

Hybrid
korsning mellan individer av olika arter, populationer, släkten eller familjer.



Foto: Malin Enestubbe

Dags för en tur i svampskogen?

En dag när Marie Jadner var ute på en ridtur fick hon syn på ett hav av gula kantareller, vilket visade sig bli starten för ett stort intresse.

Fram till idag har Marie åtagit sig en rad uppdrag inom mykologi såsom att vara svampkonsulent, ordförande i svampkonsulenternas riksförbund, styrelsemedlem i Sveriges Mykologiska Förening och deltagit på diverse svampkongresser. Här delar svampexpert Marie med sig av sina bästa tips för en lyckad vistelse i svampskogen.

- Chansa aldrig med svamp! Plocka gärna men ät inte utan ett expertutlåtande som säkerställer att det är svampen du trodde.
- Lär dig en eller ett par svampsorter om året och gå gärna en svampkurs.
- Plocka inga vita svampar om du är nybörjare. Det finns vita matsvampar men de är ofta svårare att känna igen.

- Använd en ny svampbok och ta med boken ut i skogen. Svamp kan omvärderas och svamp som tidigare har varit godkänd matsvamp kan senare avrådas från att äta. Det är fallet exempelvis för stenmurklor som innehåller giftet gyromitrin vilket i magen omvandlas till samma ämne som används vid raketbränsletillverkning.
- Undvik att gå vilse. Ta med mobilen ut i skogen så du vet var du befinner dig. Det är lätt att bli förhådd av situationen om man hittar svamp och därmed glömma bort vilket håll man kom från.
- Grovrensa svampen redan i skogen. Ta bort delen som växt under jord samt barr och löv. Då återstår bara finrensningen när du kommer hem.
- Vill du hitta kantareller? Leta i dikena vid skogs- och grusvägar med ett grönt mittenparti alternativt i barrskog.
- Testa att laga mat med mandelrisk! Mandelriskan är en ful, stor och brun svamp som inte läggs märke till om man inte känner till den. Den smakar skaldjur och passar väldigt bra som en vegansk motsvarighet till skaldjursstuvning, exempelvis i crepes eller i krustader med en dillkvist som dekoration.
- Ha alltid något slags fett, såsom olja eller smör i när du steker svamp på grund av att svampens smakämnen är fettlösliga. Det är ett måste för att få ut riktigt bra svampsmak.

Har du förevigat ett minnesvärt ögonblick i naturen? Var det när du hittade ditt hemliga kantarellställe? Ett jakttillfälle? Eller den tidiga morgonpromenaden i skogen?

Vi vill se dina skogliga bilder!

Skicka in dina vackra eller intressanta bilder, gärna med en bildtext, till foto@vida.se.

 Ett urval av fotona publiceras på Instagramkontot **@vidaibilder**

Nyttillskott på Vida

Marcus Larsson
Säljare
Vida Wood AB
0472-165 14
070-550 05 73

Oskar Lindén
Säljare
Vida Wood AB
070-279 29 84

Tryckfel

I förra numret av Vida Nytt (nr 2, 2019) smög det sig ett tryckfel då Gunnar Isacson missats att nämnas som fotograf till bilderna som visade angrepp av granbarkborre på sid. 11.

Vida-kryssset



KUR FÖR PRAT-STUND → **BLEV TRASS-LIGT VÄSEN** → **ARMEER DRIVER FRAM EKA** → **POSTALT KORT FÖR MAINE** → **SPETSAR PÅ SPETSAR** → **TIMME I SKO-LAN** → **ÄR UTSLAG-NA OCH KONST-GJORDA** → **LÄCKA** → **LÄNGRE FRAM OCH BILTYP** → **BIRGIT LUND** → **HOCKEYMÅLVAK-TEN DOMINIK-SLAGS-KÄMPE** → **MASS-SORNA**

SKAL-MEJA → **SNED-SPRÅNG** → **SLAPP ENVI-GERNA** → **BÖR TE FA** → **KAN DRÄ SÄDAN SLÄDE** → **FILM-SLUT BÄR KLUBBOR** → **STÄV-JAS** → **SKOGS-FÄGEL SPECIA-LITET** → **HOLM-GÅNG INSPIRE-RAS** → **URAN** → **BEDY-RADE** → **KAN SES MED ACK** → **KURKA HÄST OCH VÄGN** → **KAN DET VARA NÄRA** → **OXUDE 82-19**

FEL I PC → **HÖJD-PUNKT** → **ARTIFI-CIELL INTELLI-GENS** → **KÄNS-LIG** → **STINKA UPPE-HÄLL** → **STÄ PÅ RAD SYN-VIDD** → **ÖLTYP UT-SLAGS-TÄVLING-EN** → **SKRÄD-DAD**

ALTER-NATIVT → **20 E INTE ALLS AKTUELL** → **STANG PÅ SNIPA** → **RIKTNING MOT** → **FILM-GENRE** → **PUBLIC-ERA PÅ NYTT** → **ATER-GÄLD-ATS** → **IN-BYGGD VERAN-DA**

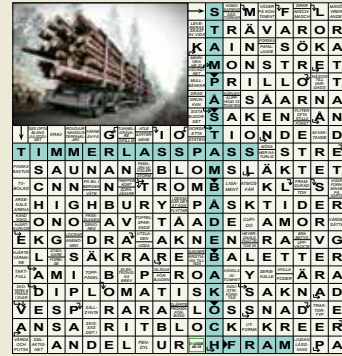
LEVER I EN VISS MEDEL-PÄDS-ORT → **EN ALIG-HIERI GYLLENE** → **PÄMIN-NANDE OM HÖGTID** → **MISSA SAKT-MODIG** → **SÄDAN SPOR-TAR** → **TÄG GÖRA ETT KLIPP** → **EN FALK-MAN** → **GROVT TRÄD PLACE-RADE** → **HETTA HAR ROMEON STADIGT** → **DRÄNG-KOR UPPAT** → **ILIADEN UTAN ILEN**

LATTJO GER GLANS → **SPEL PANO-RAMAN** → **LIGATUR I BLÅ SPANIEN** → **STOP-PAD FATÖLJ** → **ARKMAN MASTER-SKAP** → **TILL-FÄLLIG BOSTAD** → **SOLO-PARTI**

SYRE → **VIMSIG FRÅGA I SVAR** → **ICKE RANG-ORDNA-DE** → **SCEN**

SYMBOL-NAMN FÖR SVERIGE → **KRYDDA I GARAM MASALA**

1:a pris: Svampkniv
2-3:e pris: Termosmugg
4-5:e pris: Mobilhållare till bilen



Lösning och vinnare nr 2/19

1:a-10:e pris: Kersti Svensson, Hässleholm. Leif Cervin, Väderstad. Carina Borén, Herrjunga. Berny Schultz, Åsenhöga. Christina Nilsson, Berghem. Viola Enblom, Strängnäs. Vilmer Staver-vik, Oskarshamn. Anders Bengtsson, Gullspång. Lars Nevelius, Åsbro. Gittan Andersson, Ed.

Skicka ett vykort eller mail med meningen som de blåa rutorna bildar till:

Vida AB, Att: Joanna Kron, Box 100, 34221 Alvesta eller maila till korsord@vida.se. Glöm inte att ange din adress och ditt telefonnummer. Vi önskar ditt svar senast den 30/9-19.

Namn

Adress.....

Postnr

Postadress.....

Tel

Hej alla barn!

Hoppas att ni har busat av er ordentligt på sommarlovet och nu tycker det är roligt att vara tillbaka på förskolan eller skolan igen!

När hösten kommer finns det mycket fint att titta på i naturen, till exempel alla löv i olika färger. Visste du att svampar, bakterier, tusenfotingar, maskar och andra insekter och smådjur tar hand om löv som har fallit från träden? De hjälps åt att omvandla löven till jord.

På hösten finns det även mycket kul att göra. Ni kanske kommer ihåg förra året när jag så gärna ville se era fina lövtavlor som ni pysslat ihop. Denna hösten skulle jag bli glad om ni vill hjälpa till att räfsa lite löv som träden har tappat och göra en stor lövhög!

Lämna gärna kvar lite löv på marken så för-bättrar det gräsmattans kvalitet. Om däremot lövtäcket blir för tjockt kan gräsmattan ta skada då löven inte hinner brytas ner. Lövhögen kan man exempelvis köra till en kompost så får svamparna, bakterierna, insekterna och små-djuren ta hand om löven där istället.

Ta gärna en bild på din stora lövhög och skicka till mig, innan du börjar hoppa i den! Är bilden på din lövhög bland de största jag får så skickar jag tillbaka en liten present till dig. Skicka bilden till vidar@vida.se eller per post till Vida AB, Att: Vidar, Box 100, 34221 Alvesta.

Kram Vidar



Kontakta din lokala virkesinköpare



Mark Johansson
Mariannelund/
Vimmerby/Eksjö
0381-267 45
076-136 15 72



Kristian Hultgren
Ydre Kinda
0381-267 46
076-136 15 73



Johan Svensson
Högsby/Hultsfred
0491-138 71
070-619 15 00



Fredrik Nilsson
Eksjö/Vetlanda
0383-185 26
073-354 22 65



Markus Ragnerby
Vetlanda
0383-185 24
070-550 56 70



William Karlsson
Nässjö/Vetlanda
0383-185 25
070-570 15 90



Mathias Joelsson
Oskarshamn
0491-138 70
073-354 22 66



Viktor Carlström
Sävsjö/Värnamo/
Gnosjö/Vaggeryd
0393-216 71
073-084 40 45



Fredrik Wännerstam
Tranås/Aneby/
Jönköping
0381-267 76
070-211 27 54



Patrik Wilhelmsson
Gislaved/Hylte
0371-602 60
070-514 06 80



Ulrik Lundquist
Områdeschef Öst
0472-439 77
070-271 36 75



Bo Hallin
Ulricehamn/Tranemo
0321-351 00
076-815 38 95



Johan Pevny
Tranemo/
Svenljunga/Mark
0325-473 71
070-555 42 23



Peter Rosén
Borgstena
033-23 31 93
070-306 97 69



Christer Hult
Karlburg
0505-306 40
070-335 26 05



Jonas Gustafsson
Sollebrunn
0325-473 69
070-333 01 12



Pär Johansson
Borgstena
033-23 31 87
070-359 78 89



Håkan Igelström
Sollebrunn
0322-834 57
070-299 33 38



Anders Andersson
Vänersborg
076-786 67 00



Olof Sylvén
Vänersborg
0521-190 01
070-580 06 55



Ronny Svensson
Mariestad
0501-780 86
070-322 79 07



Arvid Setterberg
Skaraborg
0521-190 02
070-555 79 45



Per Larsson
Vänersborg
0521-190 00
070-555 82 32



Thomas Henricson
Områdeschef Väst
033-23 31 82
070-514 06 06



Martin Dahl
Alvesta/Lammhult
0472-364 27
070-272 49 36



Sven Andersson
Vislanda/Älmhult/
Norra Skåne
0476-200 09
070-399 08 29



Ulf Sivberg
Växjö/Lessebo/
Uppvidinge
0472-364 13
070-364 13 80



Jan-Erik Gustafsson
Tingsryd/Häradsbäck
0477-556 27
070-232 74 10



Jaen-Peter Gustavsson
Östra Blekinge
0471-310 65
070-267 23 34



Håkan Johansson
Västra Blekinge
0477-556 26
070-312 63 47



Anders Ingvarsson
Örkelljunga/Markaryd/
Hässelholm
0435-512 09
070-812 38 12



Thomas Dunsjö
Hylte/Falkenberg
0371-602 68
070-231 62 64



Andreas Svensson
Ljungby/Lidhult
035-700 08
070-550 33 27



Joachim Högfölldt
Ängelholm/Laholm/
Båstad
0431-804 20
072-588 04 20



Andreas Strand
Emmaboda/Kalmar/
Nybro
072-548 15 47



Viktor Magnusson
Emmaboda/
Karlshamn/Torsås
0471-310 57
070-69 947 56



Stefan Nyqvist
Områdeschef Syd
0472-364 52
070-263 49 39

Vida är en global leverantör av förädlade produkter från hållbar svensk skog. Koncernen har ca 1 100 anställda på 18 produktionsanläggningar, varav 9 sågverk. Produktionen är i huvudsak inriktad på konstruktionsvirke för en rad olika marknader. Ca 75 % av produktionen exporteras till Europa, USA, Australien, Afrika och Asien. Verksamheten omfattar även emballagetillverkning, strö- och pelletstillverkning, biobränslehandel och hustillverkning. Industrierna är strategiskt belägna nära skogsägarna i Småland, Skåne och Västra Götaland. VIDA köper huvuddelen av råvaran från privata skogsägare via det egna inköpsbolaget, VIDA Skog. Totalt anskaffas ca 3,9 miljoner m³ub årligen.